

SPEECH IMPACT OF CHILDREN WITH DEFECTS IN THE MOVEMENT-BASED ORGANS

Klishaeva Guljan

Nukus State Pedagogical Institute named after Ajinyoz, faculty of preschool education, special pedagogy: speech therapy, 3rd year student

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12732431>

ARTICLE INFO

Received: 06th July 2024

Accepted: 11th July 2024

Online: 12th July 2024

KEYWORDS

Children's cerebral palsy, poliomyelitis, arthrogyrosis, limb deformity, achondroshagia, cerebral palsy, complex defect, anomalous child, paralysis, chondrodystrophy, speech motor.

ABSTRACT

In this article, about children with injured limbs, the causes of their defects, prevention, treatment, what types are available, and prevention. Ways of education have been revealed.

HARAKAT-TAYANCH A'ZOLARIDA NUQSONI BOR BOLALARNING NUTQQA TASIRI

Klishaeva Guljan

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim fakulteti maxsus pedagogika: logopediya yo'nalishi 3-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12732431>

ARTICLE INFO

Received: 06th July 2024

Accepted: 11th July 2024

Online: 12th July 2024

KEYWORDS

Bolalar serebral falaji, poliometit, artrogripoz, oyoq qo'llarning majruxligi, axondroshgaziya, miya falaji, kompleksli nuqsonli, anomal bola, shol kasalligi, xondrodistrofiya, nutqiy motorika.

ABSTRACT

Ushbu maqolada, harakat tayanch a'zolari jarohatlangan bolalar haqida, ulardagi nuqsonning kelib chiqish sabablari, oldini olish, davolash, qanday turlari mavjudligi, profilaktikasi, yoritilgan. Ta'lim -tarbiya berish berish yo'llari ochib berilgan.

Lokomotor buzilishlari bo'lgan bolalar kundalik hayotiga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan noyob qiyinchiliklarga duch kelishadi. Lokomotor buzilishlar turli shakllarda namoyon bo'lishi mumkin, masalan, miya yarim palsi, mushak distrofiyasi va

o'murtqa o'murtqa. Bu buzilishlar bolaning mustaqil ravishda harakat qilish, yurish yoki jismoniy vazifalarni bajarish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Natijada, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar o'z atrofida harakat qilish uchun nogironlar aravachalari, tirgaklar yoki yurish ramkalari kabi yordamchi qurilmalarga muhtoj bo'lishi mumkin. Lokomotor buzilishlari bo'lgan bolalar jismoniy, hissiy va ijtimoiy farovonligiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan noyob qiyinchiliklarga duch kelishadi. Harakat buzilishlari deb ham ataladigan tayanch-harakat buzilishlari bolaning normal harakat qilish va o'z tanasini nazorat qilish qobiliyatiga ta'sir qiladigan sharoitlarni anglatadi. Ushbu kasalliklarga genetik anormallik, miya shikastlanishi, orqa miya shikastlanishi va nerv-mushak kasalliklari kabi turli omillar sabab bo'lishi mumkin.

Lokomotor buzilishlari bo'lgan bolalar duch keladigan asosiy muammolardan biri bu cheklangan harakatdir. Bu ularga jismoniy mashg'ulotlarda qatnashish, tengdoshlari bilan o'ynash yoki hatto zinadan ko'tarilish yoki to'shakka kirish va chiqish kabi oddiy vazifalarni bajarishni qiyinlashtirishi mumkin. Cheklangan harakatchanlik bolaning mustaqilligi va umumiy hayot sifatiga ham ta'sir qilishi mumkin, chunki ular asosiy vazifalarni bajarishda boshqalardan yordam so'rashi mumkin. Jismoniy qiyinchiliklarga qo'shimcha ravishda, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar ham ijtimoiy va hissiy qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ular o'z tengdoshlari tomonidan stigma yoki kamsitishlarga duch kelishlari mumkin, bu esa izolyatsiya yoki o'zini past baholashga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, o'z tengdoshlari bilan birga bo'lolmaslik yoki ular yoqtiradigan mashg'ulotlarda qatnasha olmaslik umidsizliklari qayg'u yoki tushkunlikka olib kelishi mumkin. Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar ko'pincha chidamli va topqirdirlar. Ular o'z sharoitlariga moslashishni o'rganadilar va atrofdagi dunyoda harakat qilish yo'llarini topadilar. O'z oilalari, o'qituvchilari va sog'liqni saqlash xodimlarining ko'magida tayanch-harakat kasalliklari bilan og'rigan bolalar to'siqlarni engib o'tishni o'rganishlari va to'liq hayot kechirish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va ishonchni mustahkamlashlari mumkin.

Ota-onalar, o'qituvchilar va tibbiyot xodimlarining tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar uchun qulay muhit yaratish uchun birgalikda ishlashi muhimdir. Bu yordamchi qurilmalarga kirishni ta'minlash, ularning muhitini yanada qulayroq qilish uchun o'zgartirish va hissiy qo'llab-quvvatlash va dalda berishni o'z ichiga olishi mumkin. Bir jamoa bo'lib birgalikda ishlash orqali biz tayanch-harakat kasalliklari bilan og'rigan bolalarning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishga va rivojlanishiga yordam bera olamiz. Jismoniy terapiya va rehabilitatsiyaning boshqa shakllari ham tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarning harakatchanligi va mustaqilligini yaxshilashda muhim rol o'ynashi mumkin. Bunday tadbirlar bolalarning kuchini oshirishga, muvofiqlashtirishni yaxshilashga va yordamchi vositalardan samarali foydalanishni o'rganishga yordam beradi. Muntazam terapiya mashg'ulotlarida qatnashib, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar sezilarli yutuqlarga erishishlari va o'z maqsadlariga erishishlari mumkin. Lokomotor buzilishlari bo'lgan ko'plab bolalar uchun umumiy sinflar va mashg'ulotlarga qo'shilish ularning ijtimoiy va hissiy rivojlanishi uchun juda muhimdir. Inklyuzivlik tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarga tengdoshlari bilan muloqot qilish, do'stlik aloqalarini o'rnatish va qimmatli ijtimoiy ko'nikmalarni o'rganish imkonini beradi. Inklyuzivlik va qabul qilishni targ'ib qilish orqali biz tayanch-harakat

kasalliklari bilan og'rigan bolalarga o'z jamiyatlarida qadri va qo'shilganligini his qilishlariga yordam bera olamiz.

Butun jamiyat uchun tayanch-harakat kasalliklari bilan og'rigan bolalar duch keladigan muammolarni ko'proq bilish va tushunish muhimdir. Ogohligni oshirish va inklyuzivlikni targ'ib qilish orqali biz tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarning rivojlanishi uchun yanada inklyuziv va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratishimiz mumkin. Ta'lim, targ'ibot va qo'llab-quvvatlash orqali biz tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarga o'zlarining to'liq potentsialini ro'yobga chiqarish va baxtli hayot kechirishlariga yordam bera olamiz. Bolalarda ishlatiladigan keng tarqalgan mahsulotlardan biri bu miya yarim falajidir, bu harakat va harakatni oshirishga ta'sir qilish guruhidir. Miya falaji bilan og'rigan bolalar yurish, yugurish va motorli ko'chirishni talabni boshqarishni boshqarish mumkin. Bolalarda boshdan kechirishi mumkin bo'lgan boshqa tayanch-harakat kasalliklari orasida o'murtqa miya, mushak distrofiyasi va orqa miya jarohati mavjud. Lokomotor buzilishlarning bolalarga ta'siri vaziyatning og'irligiga va bolaning individual qobiliyatiga qarab farq qilishi mumkin. Ba'zi bolalar engil alomatlarini boshdan kechirishlari va minimal o'zgarishlar bilan jismoniy faoliyatda qatnashishlari mumkin, boshqalari esa ularning harakatlanishiga yordam berish uchun nogironlar aravachasi yoki qavslar kabi yordamchi qurilmalarni talab qilishi mumkin. Bu qiyinchiliklar bolaning o'zini o'zi qadrlashi, mustaqillik hissi va umumiy hayot sifatiga ta'sir qilishi mumkin.

Tayanch-harakat kasalliklari bilan og'rigan bolalar ham ijtimoiy muammolarga duch kelishlari mumkin, chunki ular jismoniy faoliyat va sport bilan shug'ullanishda tengdoshlari bilan birga qolish uchun kurashadilar. Bu ijtimoiy hodisalar va tengdoshlar guruhlaridan izolyatsiya va chetlanish tuyg'usiga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar jismoniy cheklovlar va ijtimoiy qiyinchiliklar tufayli tashvish va ruhiy tushkunlik kabi ruhiy salomatlik muammolari uchun yuqori xavf ostida bo'lishi mumkin. Tayanch-harakat buzilishi bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash uchun ota-onalar, o'qituvchilar va sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv muhit yaratish uchun birgalikda harakat qilishlari muhim ahamiyatga ega. Bu jismoniy va kasbiy terapiya kabi ixtisoslashtirilgan davolash usullaridan, shuningdek, bolalarning kundalik faoliyatini boshqarishga yordam beradigan yordamchi qurilmalar va moslashtiruvchi uskunalardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, tengdoshlar o'rtasida inklyuziya va qabul qilishni rag'batlantirish tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarga o'z jamiyati bilan yanada ko'proq qo'llab-quvvatlanishi va bog'liqligini his qilishiga yordam beradi.

Lokomotor kasalliklari bo'lgan bolalar uchun doimiy tibbiy yordam olish va ularning alomatlarini boshqarish va hayot sifatini yaxshilash uchun aralashuvlar juda muhimdir. Bu ularning holati bilan bog'liq o'ziga xos simptomlar va asoratlarni bartaraf etish uchun operatsiyalar, dori-darmonlar va boshqa muolajalarni o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, muntazam jismoniy mashqlar va jismoniy mashqlar tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalarning mushaklarini kuchaytirishga, ularning muvofiqlashtirishni yaxshilashga va umumiy jismoniy salomatligini saqlashga yordam beradi. Ular duch kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarga qaramay, tayanch-harakat kasalliklari bo'lgan bolalar nishonlanishi va rag'batlantirilishi kerak bo'lgan noyob kuchli va qobiliyatlarga ega. To'g'ri qo'llab-quvvatlash va resurslar bilan bu bolalar hayotlarining barcha sohalarida o'sib-ulg'ayishlari va o'zlarining

to'liq salohiyatiga erishishlari mumkin. Lokomotor buzilishlar haqida xabardorlikni oshirish va bunday sharoitlarga ega bo'lgan bolalarning ehtiyojlarini himoya qilish orqali biz barcha bolalar baxtli, sog'lom va baxtli hayot kechirish imkoniyatiga ega bo'lishiga yordam bera olamiz.

References:

1. Ayupova M.Yu. Logopediya. T.: «O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati» 2007 y.
2. Raxmanova V.S. "Korreksion pedagogika va logopediya".-"Moliya-iqtisod", -T.,2007
3. Raxmanova V.S. "Defektologiya asoslari". -"VORIS-NASHRIYoT" T., 2012. CENTRAL ASIAN RESEARCH JOURNAL FOR INTERDISCIPLINARY STUDIES (CARJIS) ilmiy jurnali bilan hamkorlikda.
4. "Ta'lim hamma uchun" milliy dasturini joriy qilish bosqichlari. O'RXTV, Yunisef, RTM, - T., 2005.